

hem., no 1275. — Extra fines: Fl. Hung. Exs., no 686. — Fl. Siles. Exs., no 61. — Exs. Torun., no 153.

Stvol lysý, zřídka pýřitý, (20-)25-50(-60) cm dl.; strbouly 17-25 mm v průměru; vnější zákrovní listeny dlouze zašpičaté, zřídka špičaté, 5-18(-26) mm dl., vnitřní špičaté, 4-9 mm dl.

2n = 18 (ČSR: 7. Středočes. tab., 9. Dol. Povlt., 67. Českomor. vrch.)

Variabilita: Rostliny ze skal v údolí Vltavy mají vnější zákrovní listeny kratší (5-12 mm) než rostliny z písčin (6-18 mm) a naznačují tak přechod k subsp. *serpentina*. Rozdil je zjistitelný jen na větším množství materiálu. Ve většině populací převládají rostliny s lysým stvolem, jen vzácně je poměr lysých a pýřitých rostlin obrácený. Bělokvěte formy jsou taxonomicky bezvýznamné.

Ekologie a cenologie: Písčiny a písečné bory, suché louky, skalnaté svahy; na nevápených podkladech, zejména na písčích, štěrko-pískových říčních terasách i mělkých kamenitých půdách. Diagnostický druh svazu *Plantagini-Festucion ovinae*, dále ve společenstvech svazů *Koelerion glaucae*, *Corynephorion canescentis* a *Hyperico perforato-Scleranthion perennis*.

Rozšíření v ČSR: Roztroušeně v termofytiku Čech a j. Moravy, v mezofytiku zejména v údolí Vltavy a v Třeboňské pánvi, jinde jen ojediněle; ve stupni planárním až suprakolinním (max.: Horní Krupka, 760 m). — Mapy: ŠMARDA XM 1963: map. 22 (kromě lokalit u Mohelna); SLAVÍK FKS 1986: 170.

T: 1. Doup. pah., 2. Stř. Pooří (Holedeček; Žatec: Postoloprty), 3. Podkruš. pán., 4. Loun.-lab. střed., 7. Středočes. tab., 8. Čes. kras (Malá Chuchle, jen staré údaje), 9. Dol. Povlt., 10. Praž. ploš., 11. Stř. Pol., 12. Dol. Pojiz., 14. Cídl. pán. (Nový Bydžov, jen staré údaje), 15. Vých. Pol., 16. Znoj.-brn. pah., 17. Mikul. pah., 18. Jihomor. úv., 20. Jihomor. pah. (jen na rozhraní s 18. Jihomor. úv.), 21. Haná. — M: 25. Krušn. podh., 30. Jesen.-rak. ploš. (Přílepské skály), 32. Křivokl. (údolí Klíčavy, jen staré údaje), 35. Podbrd. (Hořovice, jen staré údaje), 38. Bud. pán., 39. Třeboň. pán., 41. Stř. Povlt., 42. Votic. pah. (Vlašim, jen staré údaje), 45. Verneř. střed. (Česká Kamenice), 52. Ral.-bez. tab., 53. Podješ., 60. Orl. opuky (Vamberk - kdysi přechodně zavlečena), 64. Řičan. ploš. (Mnichovice), 66. Hornosáz. pah. (Zbraslavice; Havlíčkův Brod), 67. Českomor. vrch. (Hořepník).

Celkové rozšíření: Střední Evropa a j. Fennoskandie.

3. *Limonium* MILL. — limonka

Limonium MILLER Gard. Dict. Abr. ed. 4, 1754, nom. cons. — Syn.: *Statice* L. Sp. Pl. 274, 1753, nom. rejic.

Byliny nebo polokeře. Stonek většinou větvený, křídlatý nebo bezkřídlý. Listy jen v přízemní růžici, v době květu často již zaschlé. Květy v 1-5květých svazečcích skládajících jednostranné klasy nebo chocholičnaté laty. Kalich nálevkovitý, lem blanitý, většinou fialově zbarvený; koruna s krátkou trubkou; tyčinky přirostlé k bázi koruny; pylová zrna většinou dimorfni; čnělek 5, lysých nebo chlupatých, volných nebo při bázi spojených; zárodečný vak 8jaderný. Plod tobolka otvírající se obřízně nebo nepravidelně. — Asi 100 druhů rozšířených po celém světě.

(b) subsp. *serpentina* (GAUCKLER) HOLUB — trávnička obecná hadcová Tab. 89/4

Armeria vulgaris WILLD. subsp. *serpentina* (GAUCKLER) HOLUB Folia Geobot. Phytotax. 12: 428, 1977. — Syn.: *A. maritima* (MILL.) WILLD. var. *serpentina* GAUCKLER Ber. Bayer. Bot. Ges. 30: 20, 1954. — *A. elongata* (HOFFM.) KOCH subsp. *serpentina* (GAUCKLER) HOLUB Novit. Bot. Prag. 1960: 3, 1960.

Exsikáty: Fl. Exs. Reipubl. Bohem. Slov., no 454 II.

Stvol pýřitý, zřídka lysý, (10-)15-30 cm vys.; strbouly (10-)12-17(-19) mm v průměru; vnější zákrovní listeny špičaté nebo nezřetelně zašpičaté, 3-14 mm dl., vnitřní tupé, 3-7 mm dl.

2n = 18 (ČSR: 16. Znoj.-brn. pah., 41. Stř. Povlt.)

Ekologie a cenologie: Skalnaté svahy, bory a krátkostébelné trávníky na serpentinitech. Diagnostický druh svazu *Asplenion serpentina*.

Rozšíření v ČSR: V Čechách jen na dolnokralovických serpentinitech (Borovsko u Trhového Štěpánova), na Moravě v okolí Mohelna. ▲

T: 16. Znoj.-brn. pah. (Mohelno; Hrubšice; Jamolice). — M: 41. Stř. Povlt. (Borovsko u Trhového Štěpánova). Celkové rozšíření: Bavorsko, Štýrsko, ČSR.

2. *Armeria maritima* (MILL.) WILLD. — trávnička přímořská

Armeria maritima (MILLER) WILDENOW Enum. Pl. Hort. Berol. 1: 333, 1809. — Syn.: *Statice maritima* MILL. Gard. Dict. ed. 8, no 3, 1768.

Stvoly 10-15(-20) cm vys., většinou pýřité. Listy 0,8-1,2 mm šir., většinou bez zřetelných žilek. Strbouly (15-)17-25 mm v průměru; vnější zákrovní listeny tupé nebo tupě špičaté, kratší, zdéli nebo jen nepatrně delší než vnitřní, 3-6(-8) mm dl. Korunní listy většinou zřetelně vykrojené, růžové nebo červené. V-IX. Hkf.

2n = 18 (extra fines)

Pěstována jako okrasná trvalka v různých kultivarech lišících se hlavně barvou květů. V 80. letech minulého století byla v Ústí nad Labem pozorována zplanělá. Původní je na slavných půdách v s. Evropě.

1. *Limonium sinuatum* (L.) MILL. — limonka
chobotnatá, krasatina

Limonium sinuatum (LINNAEUS) MILLER Gard. Dict. ed. 8, no 6, 1768. — Syn.: *Statice sinuata* L. Sp. Pl. 276, 1753.

Vytrvalé byliny. Stonek větvený, široce křídlatý, 20-40 cm vys. Listy peřenolaločné, s 4-7 páry zaokrouhlených laloků. Květy v dvoukvětých svazečcích skládajících husté klasy nebo chocholičnaté laty. Kalich 10-12 mm dl., lem bílý nebo světle fialový; koruna nažloutlá nebo fialová. VII-IX. Hkf.

2n = 18 (extra fines)

Pěstuje se jako okrasná trvalka; používá se (různě barvená) do suchých kytic. Původní je ve Středozeří.

Poznámka 1: Ke stejnému účelu se pěstují další druhy rodu *Limonium*, např. *L. gmelinii* (WILLD.) O. KUNTZE (jv. Evropa), *L. latifolium* (SM.) O. KUNTZE (jv. Evropa), *L. sarreptanum* (A. BECKER) GAMS (jv. Evropa, Kazachstán) a *L. tomentellum* (BOISS.) O. KUNTZE (jv. Evropa, Kazachstán).

Poznámka 2: *Limonium gmelinii* (WILLD.) O. KUNTZE se ještě jako původní vzácně vyskytuje na slaniskách j. Slovenska (Kamenin u Štúrova); na jihomoravská slaniska však již nezasahuje.

Ordo *Paeoniales* — pivoňkovité

57. *Paeoniaceae* RUDOLPHI — pivoňkovité*)

Vytrvalé byliny a dřeviny. Kořeny rozvětvené, většinou hlízovitě ztlustlé. Listy střídavé, bez palistů. Květy jednotlivé, oboupohlavné, acyklické, pravidelné, různobalné. Tyčinek velký počet, pylová zrna trisulkátně kolpátní; gyneceum apokarpní, semeník svrchní; placentace laminální; vajíčka obrácená, dvouobalná. Plod dřevnatý měchýřek. Semena velká, s endospermem. — Jediný rod *Paeonia* s 33 druhy v mírně teplých oblastech s. polokoule, hlavně v Asii.

1. *Paeonia* L. — pivoňka

Paeonia LINNAEUS Sp. Pl. 530, 1753.

Lit.: KUMAZAWA M. (1935): The structure and affinities of *Paeonia*. Bot. Mag., Tokyo, 49: 306-315. — STEBBINS G. L. (1939): Notes on some systematic relationships in the genus *Paeonia*. Univ. Calif. Publ. Bot. 19: 245-266. — STERN F. C. (1946): Study of the genus *Paeonia*. London. — ENCKE F. [red.] (1958): Pareys Blumengärtnerei ed. 2, vol. 1 [*Paeonia* p. 619-622]. Berlin-Hamburg. — CULLEN J. et HEYWOOD W. A. (1964): Notes on the European species of *Paeonia*. Feddes Rept. 69: 32-35. — VANĚK V. et al. (1973): Trvalky v zahradě. Praha. — BERTRAND L. (1977): Contribution à l'étude de la place systématique du genre *Paeonia* par l'étude des cristaux d'oxalate de calcium dans le péricarpe du fruit. Natur. Monsp., ser. bot., 27/3: 63-91.

Vytrvalé byliny s rozvětveným stonkem, zřídka opadavé keře. Listy velké, členěné až nedokonalé složené, tuhé. Květy velké, terminální, květní obaly s možnými přechody mezi listeny, kališními a korunními lístky. Kalich volný, vytrvávající, většinou 5četný, zelený; korunních lístků 5-10(-13), obvykle nápadně větší než lístky kališní, volné, červené, růžové, bílé, vz. žluté; tyčinek velký počet, u vyšlechtěných plnokvětých forem tyčinky petalizované; prašníky introrzní; gyneceum ze 2-9(-15) plodolistů, lysých nebo chlupatých, s přisedlými a rozšířenými bliznami; na bázi plodolistů nektarium - polštářkovitý kruhový terč. Plod dřevnatý měchýřek, lysý nebo s oděním tvořeným měkkými nebo polotuhými delšími chlupy. Semena velká (nanejvýš 1 cm dl., 0,5 cm šir.), lesklá, zpočátku někdy červená, později temně modrá, modročerná, hnědočerná až černá. — 33 druhů v mírně teplých oblastech s. polokoule. — Entomogam.

Význam: Velmi důležitý rod pro okrasné zahradnictví. *P. lactiflora*, *P. suffruticosa* a částečně *P. officinalis* jsou intenzívně šlechtěny a běžně pěstovány, především v plnokvětých formách; velký význam mají jako květiny pro řez. Ostatní druhy jsou zatím považovány spíše za sbírkovou zajímavost. Nešlechtěné pivoňky se nejlépe uplatňují v přírodních partiích zahrad.

- 1a Vytrvalé byliny 2
b Keře široce rozvětvené, s opadavými listy 1. *P. suffruticosa*
2a Spodní listy 1-2× trojčetné, lístky dále nedělené nebo jen dvoudílné, na rubu světle zelené, ± hladké; pestíky 3-6, lysé 2. *P. lactiflora*
b Spodní listy 2-3× trojčetné, lístky dále hluboce dělené na 2-3 i více úzkých úkrojků, na rubu šedo zelené, chloupkaté; pestíky 2-3, plstnaté až olysalé 3. *P. officinalis*

*) Zpracovala R. Bělohlávková.